

Athena

Prim contact cu mintea unei moluște

Într-o zi caldă, atât de rară la jumătatea lui martie, când zăpada din New Hampshire se transformă în noroi, am călătorit spre Boston. Acolo, lumea se plimba prin port sau stătea pe bănci savurând înghețate la cornet. Eu însă am renunțat la binecuvântarea razelor soarelui pentru incinta umedă și întunecoasă a Acvariului New England. Aveam întâlnire cu o caracatiță uriașă de Pacific.

Nu știam mare lucru despre caracatițe – nici măcar faptul că pluralul corect din punct de vedere științific nu este *octopi*, așa cum crezusem dintotdeauna (se pare că nu poți să-i adaugi un sufix latin – „i“ – unui cuvânt derivat din greacă, cum e *octopus*¹). Dar ce știam îmi stârnise curiozitatea. Iată un animal care are venin ca un șarpe, cioc ca un papagal și cerneală ca un stilou de modă veche. Cu toate că poate atinge greutatea unui bărbat și lungimea unei mașini, își poate strecura trupul deșirat și lipsit de oase printr-o deschizătură de dimensiunile unei portocale. Își poate schimba culoarea și forma. Poate gusta cu ajutorul pielii. Și, lucrul cel mai fascinant dintre toate, citisem despre caracatițe că sunt inteligente. Asta venea cumva să confirme puțină experiență pe care o aveam deja în această privință: asemenea multora care au văzut caracatițe la acvariile publice, am avut adesea senzația că exemplarul la

¹ *Octopus* reprezintă forma latinizată a cuvântului grec *oktopus*; pluralul corect ar trebui să fie *octopodes*.

care mă uitam mă privea la rândul lui cu un interes la fel de viu ca al meu.

Cum era posibil așa ceva? E greu să găsești viețuitoare mai puțin asemănătoare omului decât caracatițele. Trupul lor nu este structurat ca al nostru. În ce ne privește, ordinea e următoarea: cap, trup, membre. În ce le privește, lucrurile stau așa: trup, cap, membre. Au gura poziționată la axilă sau inghinal, dacă preferați să comparați tentaculele lor cu membrele noastre inferioare, nu cu cele superioare. Caracatițele respiră apă. Membrele lor sunt acoperite cu ventuze lacome, agile, organe fără echivalent în lumea mamiferelor.

Caracatițele nu numai că se află de cealaltă parte a graniței care separă ființele vertebrate, cum ar fi mamiferele, păsările, reptilele, amfibienii și peștii, de restul vietăților, dar în cadrul nevertebratelor, acestea sunt clasificate ca moluște, la fel ca scoicile sau melcii cu și fără cochilie, animale nu tocmai vestite pentru mintea lor. Scoicile nici măcar n-au creier.

Acum mai bine de o jumătate de miliard de ani, ramurile evolutive din care aveau să apară caracatițele, respectiv omul, s-au separat. Era posibil oare, m-am întrebat eu, să cunoști o inteligență aflată de cealaltă parte a acestei linii de separație?

Caracatițele reprezintă marele mister al Alterității. Par a fi de pe altă planetă și totuși lumea lor, oceanul, acoperă o proporție mai mare din suprafața Pământului decât uscatul (70% din suprafața sa și mai mult de 90% din aria locuibilă). Cele mai multe animale de pe planetă trăiesc în ocean. Și cele mai multe dintre ele sunt nevertebrate.

Voiam să cunosc o caracatiță. Voiam să iau contact cu o astfel de realitate diferită. Voiam să explorez un alt tip de conștiință, dacă există așa ceva. Cum e să fii caracatiță? Seamănă vreun pic cu a fi om? Se poate afla cumva?

Așa că, atunci când directorul departamentului pentru relații cu publicul al Acvariului m-a întâmpinat la intrare și s-a oferit să mi-o prezinte pe caracatița Athena, m-am simțit ca un vizitator privilegiat al unei alte lumi. Totuși, în acea zi

nu am început să descopăr altceva decât draga mea planetă albastră: o lume uimitor de străină, de surprinzătoare, un loc plin de minuni, unde, după o jumătate de veac de viață, un naturalist cu vechime, ca mine, avea să se simtă în sfârșit cu adevărat acasă.

Principalul îngrijitor al Athenei nu era acolo. Simțeam o strângere de inimă. Nu oricine avea voie să deschidă capacul acvariului în care se află caracatița și pe bună dreptate. Această specie uriașă din Pacific – cea mai mare dintre cele circa 250 de specii de caracatițe existente – poate să dovedească ușor un om. O ventuză a unui mascul mare poate avea aproape 8 centimetri în diametru și poate susține singură 13 kilograme, iar caracatița uriașă de Pacific are 1600 de asemenea ventuze. Prin mușcătura de caracatiță poate fi injectat un venin care atacă sistemul nervos și salivă care dizolvă carnea. Însă lucrul cel mai rău este acela că animalul poate profita de ocazie ca să evadeze din acvariu deschis, ceea ce constituie o mare problemă atât pentru caracatiță, cât și pentru Acvariu.

Din fericire urma să mă ajute un alt acvarist, Scott Dowd, un tip solid de vreo 40 de ani, cu barbă argintie și ochi albaștri, scânteietori. Scott era acvaristul-șef de pe secția Vietăți de Apă Dulce, aflată chiar lângă Galeria Vietăților Marine de Apă Rece, unde locuia Athena. Prima oară când Scott a intrat în Acvariu era bebeluș în scutece, iar asta se întâmpla în ziua inaugurării, pe 20 iunie 1969. Într-un fel, nu l-a mai părăsit niciodată. Știe aproape fiecare animal de aici.

Athena avea doi ani și jumătate și cântărea în jur de 18 kilograme, mi-a explicat Scott ridicând capacul greu de pe acvariu ei. Am urcat cele trei trepte ale unei mici scări mobile și m-am aplecat să o văd. Avea o lungime de puțin peste un metru.

Capul ei – prin „cap“ înțelegând atât capul propriu-zis, cât și mantaua sau trupul, pentru că acolo ne așteptăm noi, mami-ferele, să se afle capul – avea mărimea unui pepene verde mic.

— Sau măcar a unui pepene galben, a zis Scott. Când a venit aici era de mărimea unui grepfrut.

Caracatița uriașă de Pacific se numără printre animalele cu cea mai rapidă creștere de pe planetă. La eclozare are dimensiunile unui bob de orez, dar în trei ani poate depăși un om în lungime și în greutate.

Când Scott deschise capacul, Athena a început deja să se prelingă dinspre colțul cel mai îndepărtat al acvariului ei de 2200 de litri ca să ne cerceteze. Fixându-se într-un colț cu ajutorul a două tentacule, și le-a descolăcit pe celelalte și, roșie toată de emoție, s-a întins spre suprafață. Ventuzele ei albe erau orientate în sus, ca palma întinsă a unei persoane.

— Pot s-o ating? l-am întrebat pe Scott.

— Sigur, a zis el.

Mi-am scos ceasul, mi-am dat jos eșarfa, mi-am suflecat mânețile și mi-am scufundat ambele brațe până la coate în apa șocant de rece, de numai 8°C.

Gelatinoase, șerpuitoare, tentaculele ei au țâșnit și s-au întins către brațele mele. Într-o clipă, palmele și antebrațele mi-au fost învăluite de zeci de ventuze moi, cercetătoare.

Nu era o senzație prea plăcută. Naturalistul și exploratorul William Beebe găsea dezgustătoare atingerea caracatițelor. „Trebuie să mă lupt de fiecare dată cu mine însumi ca să-mi silesc mâinile să-și facă datoria și să apuce un tentacul“, mărturisea el. Victor Hugo își imagina un asemenea episod ca pe oroarea absolută, un lucru ce n-avea cum să ducă la ceva bun. „Spectrul te bântuie. Tot ce poate face tigrul e să te devoreze. Acest oribil pește-diavol sugă viața din tine“, scria Hugo în romanul său *Oamenii mării*. „Mușchii se congestionează și fibrele trupului se contorsionează, iar pielea plesnește în această strânsoare scârboasă, sângele țâșnind, amestecându-se cu limfa monstrului, care se agață de victima sa cu nenumărate

guri hidoase...“ Frica de caracatiță este înrădăcinată în psihicul uman. „Niciun animal nu ucide cu mai multă cruzime omul ajuns în apă“, scria Pliniu cel Bătrân în *Istoria naturală* în jurul anului 79 e.n., „căci îl atacă încolăcindu-se în jurul lui, învăluindu-l cu ventuzele sale și trăgându-l în adânc...“

Dar sucțiunea Athenei, blândă, deși insistentă, m-a tras spre ea. Era ca sărutul unui extraterestru. Capul ei cât un pepene s-a ridicat la suprafață și ochiul ei stâng – caracatițele au un ochi dominant, așa cum oamenii au o mână dominantă – s-a răsucit în orbită întâlnindu-mi privirea. Pupila ei neagră era o linie groasă într-un glob opalescent. Îmi amintea de ochii zeilor și ai zeițelor din picturile hinduse: senină, atotcunoscătoare, degajând o înțelepciune ce vine din timpuri imemorale.

— Se uită drept la tine, a spus Scott.

Urmărindu-i privirea scânteietoare, m-am întins instinctiv să-i ating capul. „Suplă ca pielea tăbăcită, dură ca oțelul, rece ca noaptea“ – așa a descris Hugo corpul caracatiței, dar, spre surprinderea mea, capul ei era mățos la atingere și mai moale ca o șarlotă. Pielea ei era împestrițată cu stacojiu și argintiu, ca un cer nocturn reflectat într-o mare de culoarea vinului. Am mângâiat-o cu vârfurile degetelor, iar pielea ei a devenit albă acolo unde am atins-o. Albul este culoarea caracatițelor atunci când sunt relaxate. La sepii, rude apropiate ale caracatițelor, femela ia culoarea albă în momentul în care întâlnește o altă femelă, cu care nu se încaieră și de care nu trebuie să fugă.

De fapt, era posibil ca Athena să fi știut că sunt femeie. Caracatițele femele, la fel ca femeile, au estrogen. Poate că, simțindu-mi gustul, a putut distinge estrogenul meu. Caracatițele pot înregistra gusturile cu întreg trupul, dar acest simț este cel mai dezvoltat în ventuze. Atingerea Athenei era ca o îmbrățișare extraordinar de apropiată. Atingându-mi pielea, a și gustat-o. Probabil și mușchii, oasele și sângele de dedesubt. Deși tocmai ce ne întâlniserăm, Athena mă cunoaștea mai bine ca oamenii.

Și părea la fel de interesată de mine pe cât eram și eu de ea. Încet, și-a mutat pe trupul meu ventuzele mici de la terminațiile tentaculelor, apucându-mă cu cele mai mari și mai puternice, aflate mai aproape de cap. Apoi, pe mica scară mobilă, stăteam aplecată la un unghi de 90°, de parcă aș fi fost o carte pe jumătate deschisă. Mi-am dat seama ce se petrecea: mă trăgea încet-încet în acvariul ei.

Aș fi însoțit-o cu plăcere, dar, din păcate, n-aș fi încăput. Adăpostul ei se afla dedesubtul unei proeminențe stâncoase, în care ea se poate prelinge la fel de ușor ca apa, dar eu nu, din pricina oaselor și încheieturilor mele. Apa din acvariu mi-ar fi venit până la piept dacă era vorba să stau în picioare. Dar, dacă m-aș fi lăsat trasă înăuntru, aș fi ajuns cu capul în jos și, în curând, m-aș fi confruntat cu limitele aparatului meu respirator, disperat după aer. L-am întrebat pe Scott dacă ar trebui să încerc să mă desprind din strânsoare, iar el ne-a despărțit cu blândețe. Eliberându-mi pielea, ventuzele caracatiței au scos niște pocnete ca ale unei pompe de desfundat țevile.

— O caracatiță? Păi nu-i un monstru? m-a întrebat alarmată prietena mea Jody Simpson a doua zi, în timp ce ne plimbam câinii. Nu ți-a fost frică?

Întrebarea nu reflecta neapărat ignoranța ei privitoare la lumea naturală, cât familiaritatea cu cultura occidentală.

Groaza de caracatițele uriașe și de rudele lor, calamarii gigantici, a hrănit anumite forme ale artei occidentale, pornind de la legendele islandeze din veacul al XIII-lea și ajungând până la filmele americane din secolul XX. Imensa „hafgufa” din vechea saga islandeză *Örvar-Odds*¹, care „înghite oameni,

¹ Povestire din secolul al XIII-lea despre isprăvile eroului Örvar-Oddr (Vârf-de-Săgeată).

corăbii, balene și tot ce poate prinde“, a fost în mod sigur inspirată de o moluscă cu tentacule și a dat naștere mitului krakenului. Poveștile marinarilor francezi despre octopodele gigantice care le-au atacat corabia în largul coastei Angolei au inspirat una dintre cele mai persistente imagini ale caracatiței din epoca modernă, una pe care navigatorii încă și-o mai ta-tuează pe brațe: emblematicul desen din 1801, executat în peniță și acuarelă de malacologul¹ Pierre Denys de Montfort², înfățișează o caracatiță gigantică înălțându-se din ocean și încolăcindu-și brațele în volute ample în jurul celor trei ca-targe ale unei corăbii. Montfort susținea că există cel puțin două specii de caracatițe gigantice, una dintre ele fiind, după părerea sa, responsabilă de pierderea a nu mai puțin de zece vase britanice, dispărute în mod misterios într-o noapte a anului 1782. (Un supraviețuitor avea să dezvăluie mai târziu că, de fapt, acestea pieriseră în timpul unui uragan, făcându-l public de rușine pe Montfort.)

În 1830, Alfred Tennyson a publicat un sonet despre o caracatiță monstruoasă ai căror „nenumărați polipi enormi treieră cu brațe gigantice verdele adormit“³. Și, desigur, tot o caracatiță a fost principalul personaj negativ în romanul SF francezesc *20 000 de leghe sub mări*, publicat de Jules Verne în 1870. Deși în filmul cu același nume din 1954 caracatița devine un calamar uriaș, John Williamson, cel care a filmat secvențele subacvatice pentru producția originală, din 1916, a declarat despre personajul negativ inițial al romanului: „Un rechin mâncător de oameni, o murenă uriașă cu dinți veninoși, o baracadă ucigașă par inocente și prietenoase, ba chiar atrăgătoare când le compari cu caracatița. Nu există

¹ Cercetător care se ocupă cu studiul moluștelor.

² Pierre Denys de Montfort (1766 – 1820), naturalist francez convins de existența calamarilor uriași, deși nu a reușit niciodată s-o demonstreze; și-a ruinat reputația științifică încercând să facă acest lucru.

³ Citat din poemul *The Kraken*, publicat în 1830 de poetul englez Alfred Tennyson (1809 – 1892).

cuvinte potrivite care să descrie repulsia și groaza pe care le încerci când ochii imenși și fără pleoape ai unei caracatițe te privesc dintr-un bârlog întunecat și misterios... Când te privește, inima ți se face cât un purice, iar fruntea ți se acoperă de o sudoare rece.“

Dornică să apăr caracatița, demonizată pe nedrept vreme de atâtea secole, i-am răspuns prietenei mele:

— Monstru? Nici vorbă!

Definițiile din dicționar ale monstrului conțin de fiecare dată cuvintele „mare“, „urât“ și „înspăimântător“. Pentru mine, Athena era frumoasă și inofensivă ca un înger. Până și calificativul „mare“ e discutabil când vine vorba despre caracatițe. Exemplarele celei mai mari specii, caracatița uriașă de Pacific, nu mai ajung la dimensiunile de odinioară. E posibil să fi existat cândva specimene cu o deschidere a brațelor de 45 de metri. Dar cea mai mare caracatiță menționată în Cartea Recordurilor cântărea 136 de kilograme și se putea lăuda cu o deschidere a brațelor de aproape 10 metri. În 1945 s-a dus vestea despre o caracatiță mult mai mare, prinsă în largul coastei din Santa Barbara, din California, care ar fi cântărit 182 de kilograme. În mod dezamăgitor, fotografia care înfățișează animalul alături de un om, pentru comparație, sugerează o deschidere a brațelor de numai șase-șapte metri. Dar până și acești giganți ai zilelor noastre cu greu se pot măsura cu ruda lor apropiată, calamarul gigantic¹. Un specimen capturat recent de un vas de pescuit neozeelandez, în apropierea Antarcticii, cântărea mai mult de 450 de kilograme și avea o lungime de peste nouă metri. Iubitorii de azi ai monștrilor deplâng faptul că exemplarele cele mai mari de caracatiță par să fi fost capturate cu mai bine de jumătate de secol în urmă.

¹ *Mesonychoteuthis hamiltoni*; se presupune că este calamarul cu cea mai mare masă. Lungimea unui exemplar adult este estimată la 12 - 14 metri, dar niciun asemenea calamar nu a fost încă descoperit, deducțiile fiind făcute pe baza unor exemplare capturate care nu atinseseră maturitatea.

Când i-am descris grația, blândețea și comportamentul aparent prietenos al Athenei, Jody a rămas sceptică. În propriul ei nomenclator, cefalopodul imens, alunecos și acoperit cu ventuze era încadrat la categoria monștri.

— Bine, am cedat eu schimbând tactica, să fii un monstru nu-i neapărat *ceva rău*.

Întotdeauna am nutrit o simpatie pentru monștri. Copil fiind, țineam cu Godzilla și cu King Kong, nu cu oamenii care încercau să-i ucidă. După părerea mea, furia monștrilor era perfect justificată. Nimănui nu-i place să fie trezit din somn de o explozie nucleară, așa că nu mă miram că Godzilla era arțăgoasă. Cât despre King Kong, puțini bărbați l-ar putea învinovăți că se simțea atras de frumușica Fay Wray¹. (Deși țipetele ei ar fi tăiat, într-un final, elanul celor mai puțin răbdători ca gorilele.)

Din perspectiva monștrilor, faptele lor erau perfect logice. Șmecheria era să înveți să gândești ca ei.

După îmbrățișarea noastră, Athena a plutit înapoi în adăpostul ei, iar eu am coborât împleticindu-mă cele trei trepte ale scăriței. Am rămas o clipă nemișcată, vag amețită, încercând să-mi recapăt răsuflarea. „Uau“ a fost tot ce am reușit să spun.

— Faptul că te-a lăsat s-o atingi pe cap e ceva neobișnuit, a zis Scott. Am fost surprins.

Mi-a povestit că ultimele două caractițe care trăiseră aici, Truman și, mai înainte, George, își întindeau doar brațele spre vizitatori, nu și capul.

¹ Fay Wray (1907 – 2004), actriță canadiană faimoasă pentru rolul din filmul *King Kong* (1933).

Comportamentul Athenei era cu atât mai surprinzător dacă țineai cont de personalitatea ei. Truman și George fuseseră niște octopode calme, dar Athena își câștigase acest nume, dat după cel al zeiței războiului și a tacticii la greci. Era o caracatiță tare năbădăioasă, foarte activă, predispusă la agitație, stare pe care și-o exprima devenind roșie și plină de umflături.

Caracatițele au personalități foarte bine conturate, fapt indicat adesea de numele primite de la îngrijitorii lor. O caracatiță uriașă de la Acvariul din Seattle fusese botezată Emily Dickinson¹ pentru că era timidă și își petrecea zilele camuflându-se în decorul acvariului. Publicul o vedea rareori. În cele din urmă a fost eliberată în Golful Puget, de unde fusese capturată. Un alt exemplar căpătase numele de Leisure Suit Larry², pentru că, imediat ce un îngrijitor sau o îngrijitoare îi desprindea un braț de pe trupul său, altele două îi luau locul. Altei caracatițe i se spusese Lucreția McEvil pentru că făcea bucăți tot ce avea în acvariu.

Caracatițele își dau seama de faptul că și oamenii au personalități diferite. Le plac unii indivizi și le displac alții. Cu cei pe care îi cunosc și în care au încredere se comportă diferit. Deși destul de circumspect față de vizitatori, George era prietenos și relaxat în compania îngrijitorului său, acvaristul-șef Bill Murphy. Înainte să ajung aici, urmărisem o filmare cu ei doi pe care Acvariul o postase pe YouTube în 2007. George plutea la suprafața acvariului, gustând cu blândețe, prin intermediul ventuzelor, pielea lui Bill, în timp ce acvaristul înalt și suplu se apleca să-l mângâie și să-l scarpine.

— Îl consider prietenul meu, pentru că mi-am petrecut o grămadă de timp interacționând cu el, îngrijindu-l și

¹ Poeta americană Emily Dickinson (1830 – 1886) este cunoscută pentru traiul ei izolat; la sfârșitul vieții, aceasta ajunsese să nu-și mai părăsească deloc dormitorul.

² Referire la Larry Laffer, personajul principal al jocului video pentru adulți *Leisure Suit Larry*, care este înfățișat încercând să cucerească femei atrăgătoare, de obicei fără succes.

vizitându-l zilnic, îi spunea Bill cameramanului în timp ce mângâia capul lui George. Unii oameni consideră caracatițele sinistre și slinoase, dar mie îmi plac foarte tare. Într-un fel sunt asemănătoare câinilor. Pe George îl mângâi pe cap sau îl scarpin pe frunte și îi place tare mult.

O caracatiță n-are nevoie de foarte mult timp ca să-și dea seama cine-i este prieten. Roland Anderson, biolog la Acvariul din Seattle, a efectuat un studiu în cadrul căruia a pus opt caracatițe uriașe de Pacific față în față cu doi necunoscuți purtând uniformele albastre, identice, ale personalului Acvariului. O persoană hrănea sistematic o anumită caracatiță, iar cealaltă o zgândărea tot timpul cu un băț ascuțit. Într-o săptămână, de cum apăreau cei doi oameni – imediat ce-i zăreau prin apă, fără să-i fi atins sau să fi apucat să le simtă gustul –, majoritatea caracatițelor se deplasau către cel care furniza hrană, ținându-se la distanță de individul care le necăjea. Uneori, octopodele își aținteau pâlnia prin care expulzează apa – sifonul de lângă cap cu ajutorul căruia se propulsează prin mediul acvatic –, către persoana care le atinsese cu bățul ascuțit.

Câteodată o caracatiță capătă antipatie față de o persoană anume. Când o tânără cercetătoare în biologie de la Acvariul din Seattle verifica o caracatiță de regulă prietenoasă, aceasta o întâmpina, noapte de noapte, cu un jet de apă de mare cumplit de rece lansat prin sifon. Molusca o stropea pe ea și numai pe ea. În libertate, caracatițele își folosesc sifonul nu doar ca mijloc de propulsie, ci și pentru a îndepărta ceea ce nu le place, cam așa cum utilizăm noi frezele de zăpadă ca să curățăm trotuarul. Probabil pe caracatiță o irita lanterna folosită de biolog noaptea. O voluntară de la Acvariul New England avea mereu parte de un tratament similar din partea lui Truman, care lansa un jet de apă ori de câte ori o vedea. Mai târziu, voluntara a renunțat la postul de la Acvariu ca să meargă la facultate. Câteva luni mai târziu s-a întors pentru o vizită. Truman, care nu mai stropise pe nimeni în tot acest timp, a udat-o imediat din cap până-n picioare.

Unii oameni de știință și filosofi sunt tulburați de ideea că octopodele pot gândi, au sentimente și personalitate. Și doar de curând mulți cercetători le-au recunoscut cimpanzeilor statutul de creaturi inteligente, deși ei sunt atât de înrudiți cu noi încât putem face transfuzii de sânge de la unii la alții. Ideea conform căreia doar oamenii gândesc a fost lansată de filosoful francez René Descartes în 1637 (deci doar oamenii există în universul moral – „Je pense, donc je suis”¹) și este încă atât de adânc impregnată în știința zilelor noastre încât până și Jane Goodall², una dintre cele mai recunoscute cercetătoare din lume, a rămas vreme de douăzeci de ani reticentă în a-și publica unele dintre cele mai interesante observații cu privire la cimpanzeii sălbatici. În amplele ei studii efectuate în Rezervația Naturală Gombe din Tanzania, a urmărit cimpanzeii înșelându-se deliberat unii pe alții, reținându-și de exemplu chemarea care anunța că au găsit hrană ca să îi împiedice pe ceilalți să descopere și ei fructele. Amânarea ei de a consemna acest lucru izvora din teama că alți oameni de știință o vor acuza de antropomorfizarea (proiectarea de trăiri umane asupra) subiecților, păcat capital în zoologie. Am discutat și cu alți cercetători de la Gombe, care încă nu și-au publicat unele dintre descoperirile lor datând din anii '70, de teamă că nu vor fi crezuți de colegii lor savanți.

— Întotdeauna se fac eforturi pentru a minimaliza dovezile privind emoția și inteligența altor specii, mi-a spus Tony LaCasse, directorul departamentului de relații cu publicul, după întâlnirea cu Athena.

— Prejudicata este foarte puternică mai ales în ce privește peștii și nevertebratele, l-a aprobat Scott.

Am urmat rampa care se învârte ca o spirală în jurul Marelui Acvariu Oceanic, care recrea pe înălțimea a trei etaje și

¹ „Gândesc, deci exist” (fr.), celebra sentință a lui Descartes.

² Jane Goodall (n. 1934), primatolog și antropolog britanic; este faimoasă datorită studiilor ei asupra cimpanzeilor efectuate în sălbăticie.

cu ajutorul a 757 000 de litri de apă o colonie de corali din Caraibe, piesa centrală a Acvariului. Rechini, pisici-de-mare, țestoase și bancuri de pești tropicali treceau plutind ca în vis, în timp ce noi încălcăm tabuurile lumii științifice discutând despre minți pe care mulți le neagă.

Scott și-a amintit de o caracatiță ale cărei furțișaguri le rivalizau în viclenie pe cele ale cimпанzeilor mincinoși ai lui Goodall.

— Aveam un acvariu cu exemplare dintr-o specie anume de calcan, aflat la o distanță de patru-cinci metri de acvariul caracatiței, mi-a spus el. Se făcea un studiu asupra acelor pești. Însă, spre nedumerirea cercetătorilor, calcanii au început să dispară unul câte unul. Într-o zi, vinovata a fost prinsă asupra faptei. Caracatița se furișea din acvariul ei și prindea calcanii! Când a fost descoperită, le-a aruncat oamenilor o căutătură piezișă și vinovată și s-a îndepărtat târâș.

Tony mi-a povestit despre Bimini, o femelă mare de rechin-doică¹ ce trăise în Marele Acvariu Oceanic. Într-o zi, a atacat o murenă și înota de colo colo cu coada victimei ieșindu-i din gură.

— Unul dintre scufundători, care o cunoștea bine pe Bimini, i-a făcut un semn dojenitor cu degetul, apoi a lovit-o peste nas, mi-a relatat Tony.

Drept răspuns, Bimini a regurgitat pe loc murena. (Din păcate, deși aceasta a fost transportată de urgență la veterinarul Acvariului, nu a mai putut fi salvată.)

Avusesem cândva o peripeție asemănătoare cu Sally, cățeaua noastră din rasa border collie. Descoperise în pădure un cerb mort și se apucase să mănânce din el. Când am urlat la ea „Lasă jos!“, a vomitat practic tot. Întotdeauna mă mândrisem că era atât de ascultătoare. Să fie acesta și cazul rechinului?

¹ Specie sedentară de rechin, al cărei areal cuprinde apele tropicale și subtropicale ale Atlanticului și ale Pacificului; poate ajunge până la 4,5 metri lungime.